

PITANJA I ODGOVORI

Kada su prisutne ekstremne meteorološke prilike svi smo solidarni s radnicima koji rade na otvorenom, zahvalni smo što nam omogućuju normalno kretanje u nemogućim vremenskim uvjetima i funkcioniranje prema našim dnevnim obvezama. U uobičajenim danima niti ne primjećujemo osobe koje rade svoje poslove tiho, nenametljivo, neprimjetno, nego samo kada su u pitanju odstupanja od prosječnog, redovnog. Osobe izložene ekstremnoj hladnoći i radu na otvorenom trebaju biti educirane o radu u takvim uvjetima, trebaju imati odgovarajuću odjeću, treba se voditi briga koliko vremena jednokratno bez odmora mogu provesti u takvim uvjetima. Također uvijek se mora imati na umu tko smije biti, s obzirom na zdravstveno stanje i zdravstvene rizike, izložen ekstremno niskim temperaturama.

Uvijek je prvo i osnovno pravilo poduzeti sve preventivne mjere uključujući i edukativne zdravstvene programe i mjere zaštite na radu, kako bi se očuvalo zdravlje radnika. Isto tako je bitno redovnim preventivnim i sistematskim pregledima prepoznati možebitnu bolest u najranijem stadiju i što ranije započeti liječenje, kako bi se postigli i najbolji zdravstveni ishodi.

Međutim, iznimno je važno osvijestiti cjelokupnu radno aktivnu populaciju o važnosti odgovornoga rada i obavljanja poslova u skladu

sa svojim ugovorom o radu. Ono što zabrinjava zadnjih godina je porast stope privremene spriječenosti za rad („bolovanja“). Nikada nije upitno „bolovanje“ kada je ono i terapijska mjera koja pridonosi bržem oporavku i povratku na posao. Zabrinjava odsutnost odgovornosti pojedinih radnika i potreba poslodavaca da sve više traže kontrolu opravdanosti privremene spriječenosti za rad svojih radnika. Da imaju razloga za to pokazuju i provedene kontrole i nadzor nad korištenjem privremene spriječenosti za rad („bolovanja“) koje provodi Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, jer se u gotovo jednoj trećini kontroliranih potonje i zaključuje, iz razloga jer se ne nalazi medicinska osnovanost za daljnji nastavak „bolovanja“. Svakako u vremenu koje slijedi treba poduzeti uz ostale i edukativne mjere kako bi se osvijestila potreba da samo bolesni radnici budu na „bolovanju“. Neopravdana privremena spriječenost za rad („bolovanje“) nanosi golemu štetu poslodavcima, široj zajednici a u konačnici i samom radniku.

1. Krši li poslodavac odredbe Pravilnika o načinu utvrđivanja opće i posebne zdravstvene sposobnosti čuvara i zaštitara u privatnoj zaštiti te odredbe Pravilnika o poslovima s posebnim uvjetima rada kada radnika uputi na izvanredni liječnički pregled niti mjesec dana nakon obavljenog periodičnog zdravstvenog pregleda?

Periodični zdravstveni pregledi radnika definirani su člankom 6., stavkom 4. važeće Odluke o osnovama za sklapanje ugovora o provođenju specifične zdravstvene zaštite. U smislu navedene Odluke periodični pregledi radnika jesu pregledi u cilju redovitog praćenja i ocjenjivanja zdravstvenog stanja radnika koji rade na poslovima s posebnim uvjetima rada, a koji su obavljani u roku propisanom važećim pravilnikom o poslovima s posebnim uvjetima rada, propisima zaštite zdravlja i sigurnosti na radu te drugim zakonima i propisima, odnosno koji su obavljani do najviše 30 dana prije isteka tog roka.

Zdravstveni pregledi obavljaju se i u slučaju promjene uvjeta rada koji mogu utjecati na zdravstvenu sposobnost radnika te kada to ocijeni nadležni specijalist medicine rada, izabrani doktor primarne zdravstvene zaštite ili poslodavac, u skladu sa člankom 3., stavkom 2. važećeg Pravilnika o poslovima na kojima radnik može raditi samo nakon prethodnog i redovnog utvrđivanja zdravstvene sposobnosti.

Odredbama članka 4., stavka 3. i članka 7., stavka 3. važećeg Pravilnika o načinu utvrđivanja opće i posebne zdravstvene sposobnosti čuvara i zaštitara u privatnoj zaštiti propisani su razlozi zbog kojih su čuvari i zaštitari obvezni obaviti *izvanredni zdravstveni pregled*, između ostalog i po zahtjevu nadležnog rukovoditelja u ovlaštenoj pravnoj osobi.

Stoga, u vezi s postavljenim upitom, a u skladu s navedenim odredbama, mišljenja smo kako u opisanom slučaju nema zapreke za obavljanje izvanrednog zdravstvenog pregleda na zahtjev poslodavca. Troškovi takvog pregleda ne mogu ići na teret radnika, u smislu članka 69., stavka 2. važećeg Zakona o zaštiti na radu, niti na teret Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, u skladu sa člankom 18., stavkom 14. Odluke o osnovama za sklapanje ugovora o provođenju specifične zdravstvene zaštite te isti terete sredstva poslodavca.

2. Ostvaruju li umirovljenici, u vezi s izloženosti profesionalnim rizicima za vrijeme trajanja radnog vijeka, pravo na preventivne preglede?

I nakon prestanka rada, u slučaju izloženosti *fibrogenim prašinama ili karcinogenima*, u skladu sa člankom 69., stavkom 2. važećeg Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju te u skladu s važećim odredbama Odluke o osnovama za sklapanje ugovora o provođenju specifične zdravstvene zaštite, umirovljenicima s rizikom od nastanka profesionalne bolesti osiguravaju se, u sklopu prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja mjere specifične zdravstvene zaštite te isti ostvaruju pravo na preventivne zdravstvene preglede (postupci MR055) koje provode ugovorni doktori specijalisti medicine rada.

3. Što se smatra redovitim putem u vezi s nastankom ozljede na radu na putu prema poslu i obrnuto?

U skladu s odredbom članka 66., toč. 3. važećeg Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju ozljedom na radu se, između ostalog, smatra i ozljeda koju osigurana osoba zadobije na redovitom putu od stana do mjesta rada i obrnuto te na putu poduzetom zbog stupanja na posao koji joj je osiguran, odnosno na posao na osnovi kojeg je osigurana u obveznom zdravstvenom osiguranju.

Definicija redovitog puta od stana do mjesta rada i obrnuto nije uređena navedenim Zakonom, ali je kroz dosadašnju praksu zauzet stav da se redovitim putem smatra *direktni, uobičajeni put u uobičajenom vremenskom trajanju*.

U pogledu početka odnosno završetka redovitog puta sudska praksa je zauzela stav u skladu s kojim isti započinje stupanjem na javnu površinu, a završava ulaskom u prostorije poslodavca. U tom smislu ozljeda nastala unutar prostorija stana ili kuće osigurane osobe ne smatra se ozljedom nastalom na putu od stana do mjesta rada.

Također za ozljedu nastalu unutar dvorišta kuće koje je privatno vlasništvo osigurane osobe u sklopu kojeg isključivo osigurana osoba može imati utjecaj na vlastitu sigurnost, smatra da je nastala u okolnostima koje se ne mogu prostorno povezati s redovitim putem od stana do mjesta rada, sve u smislu navedene odredbe članka 66., stavka 3. predmetnog Zakona, kao i prav-

nog shvaćanja izraženog u sudskoj praksi prema kojem se ozljeda na putu od stana do mjesta rada ili obrnuto ima smatrati ozljedom na radu, u pravilu, ako se slučaj koji je uzrokovao ozljedu dogodio na redovitom putu na kojem bi sigurnost osiguranika mogla biti ugrožena od vanjskih čimbenika.

Svaki neopravdani prekid direktnog puta, bez obzira koliko trajao, predstavlja skretanje s redovitog puta te se ozljeda nastala u takvim okolnostima ne može smatrati ozljedom na radu.

Pod prekidom puta smatra se primjerice skretanje s puta zbog obavljanja poslova osob-

ne naravi poput odlaska u trgovinu, odlaska liječniku ili odlaska po dijete u školu, vrtić i slično.

Okolnosti u kojima je do prekida puta došlo zbog razloga koje nisu osobne naravi, već se radi, primjerice, o radovima na kolniku, prometnim nezgodama, vremenskim nepogodama koje onemogućuju kretanje određenim prometnim dionicama, smatraju se okolnostima koje opravdavaju skretanje s puta, u kojim slučajevima je potrebno pribaviti i službene podatke mjerodavnih tijela odnosno institucija o navedenim okolnostima.

*Veronika Laušin, dr. med. spec.
Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Zagreb*